

Lägesrapport år 2022

Forskning i Sverige

investeringar och kvalitet, fokus life science

FORSKA
SVERIGE
FÖR HÄLSA OCH VÄLSTÅND

Oktober 2022

© Copyright 2022 Forska!Sverige

Forska!Sverige (2022) Lägesrapport år 2022, Anna Nilsson Vindefjärd (red.), Linnéa Garoff (projektledare)

Förord

De offentliga kostnaderna för hälso- och sjukvård ökar ständigt i Sverige. Mellan åren 2016 och 2020 ökade kostnaderna i snitt med ca 22,6 miljarder kronor per år och uppgick år 2020 till cirka 573 miljarder kronor, motsvarande 11 procent av BNP. Med hjälp av forskning och utveckling, inte minst inom precisionshälsa, har vi möjlighet att både förebygga och behandla sjukdomar mer effektivt. Det är nödvändigt för att kunna bemöta de ökande kostnaderna, samt framförallt för att förbättra vård och hälsa för medborgarna.

Det är därför mycket oroande att anslagen till medicinsk forskning minskar i Sverige. År 2020 uppgick de statliga budgetanslagen för forskning och utveckling (FoU) inom medicin och hälsa till 0,18 procent av BNP. Det motsvarade 1,6 öre per vårdkrona. Baserat på preliminär statistik från SCB beräknas dessa anslag minska till 0,17 procent år 2021 och till 0,16 procent år 2022.

Minskningen syns även i absoluta medel. Även om SCBs statistik över tid visar att de statliga anslagen till civil FoU ökar i absoluta medel varje år, ser vi att anslagen för FoU inom just medicin och hälsovetenskap har stagnerat sedan år 2018. Mellan åren 2010–2014 samt 2014–2018 ökade anslagen för FoU inom medicin och hälsa i genomsnitt med 4,9 respektive 5,8 procent per år. Motsvarande ökning mellan 2018–2022 låg endast på 0,1 procent per år.

Denna negativa utveckling kan få mycket allvarliga konsekvenser. Det går dessutom emot befolkningens önsknings. Enligt Forska!Sveriges SIFO-undersökning år 2022 tycker 89 procent av allmänheten att det är viktigt att Sverige är världsledande inom medicinsk forskning. De främsta anledningarna som uppges är att forskningen behövs för att utveckla ny diagnostik och behandling, samt för att förbättra hälso- och sjukvårdssystemet. Hela 81 procent av allmänheten tycker det är ett bra förslag att öka investeringarna i medicinsk forskning till att motsvara 4 öre per vårdkrona.

Vi anser att utvecklingen gällande de statliga anslagen till forskning och utveckling inom medicin och hälsovetenskap är ytterst oroande. Sett till den stora nyttan det medför för medborgarnas hälsa, för samhällets ekonomi och för att stärka Sverige som life science nation, vill vi uppmana vår nya regering att snarast öka investeringarna i medicinsk forskning för hälsa.

Anna Nilsson Vindefjärd
Generalsekreterare Forska!Sverige

Lena Gustafsson
Ordförande Forska!Sverige

Foto: Elisabeth Olsson

Innehållsförteckning

Förord	3
Hälso- och sjukvårdskostnader	5
Offentliga kostnader för hälso- och sjukvård	6
Statliga anslag till medicinsk FoU i förhållande till kostnader för hälso- och sjukvård	7
Investeringar i forskning och utveckling	8
Totala FoU-investeringar - <i>internationell jämförelse</i>	9
Genomsnittlig årlig tillväxt för total FoU som andel av BNP - <i>internationell jämförelse</i>	10
Företagens FoU-investeringar	11
Företagens FoU-investeringar – <i>internationell jämförelse</i>	12
Statliga investeringar i civil FoU	13
Statliga investeringar i civil FoU – <i>internationell jämförelse</i>	14
Statliga investeringar i FoU inom medicin och hälsovetenskap respektive övrig civil FoU	15
Genomsnittlig årlig ökning av statliga anslag till FoU inom medicin och hälsovetenskap	16
Vetenskaplig kvalitet	17
Vetenskaplig kvalitet inom medicin och hälsa – <i>internationell jämförelse</i>	18
Kliniska prövningar	19
Antal ansökningar om kliniska läkemedelsprövningar	20
Läkemedelsföretag	21
Läkemedelsföretagens FoU-investeringar	22
Antal årsarbeten	23
Sveriges läkemedelsexport	24

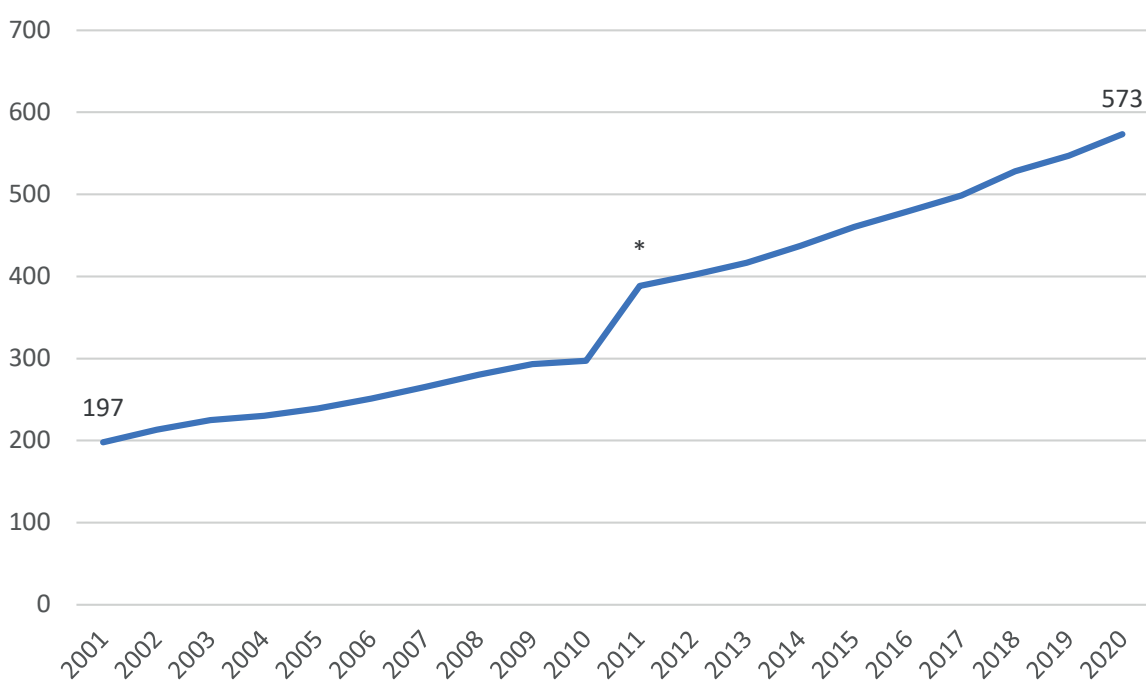
I rapporten redovisas senast tillgängliga data för respektive indikator och redovisade årtal kan därför skilja sig mellan de olika indikatorerna.

Hälsa- och sjukvårdskostnader

1. De offentliga kostnaderna för hälso- och sjukvård ökar i Sverige och uppgick år 2020 till cirka 573 miljarder kronor. Över 80 procent av vårdkostnaderna beräknas vara relaterade till kroniska sjukdomar som främst drabbar äldre människor. Antalet av de som är 80 år eller äldre förväntas öka med 45 procent till år 2030.

Offentliga kostnader för hälso- och sjukvård

(miljarder kronor)

* År 2011 utökades begreppet hälso- och sjukvård, vilket innebär att tidsserien innehåller ett tidsseriebrott. Data för perioden 2001–2010 är därför inte helt jämförbara med perioden 2011–2019. De offentliga hälso- och sjukvårdskostnaderna inkluderar utgifter hos staten, kommuner, regioner och regionägda bolag. Löpande priser.

SCB (2022) *Hälsoräkenskaper, Totala hälso- och sjukvårdsutgifter efter hälso- och sjukvårdsändamål (HC) och finansier (HF), år 2001–2020*

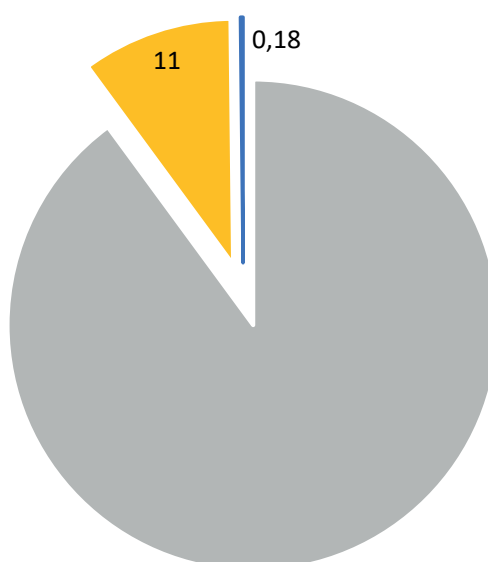
Vårdanalys (2014) *VIP i vården – Om utmaningar i vården av personer med kronisk sjukdom*

SCB (2022) *Sveriges framtida befolkning 2022–2070, Demografiska rapporter 2022:4*

2. De totala hälso- och sjukvårdskostnaderna uppgick år 2020 till 11 procent av BNP. Samtidigt gick 0,18 procent av BNP till medicinsk forskning och utveckling som kan förbättra hälsan. År 2021 beräknas anslagen till FoU inom medicin och hälsovetenskap bli 0,17 procent som andel av BNP, vilket blir en nedgång. Baserat på SCB:s preliminära statistik ser vi att anslagen beräknas minska till 0,16 procent år 2022.

Statliga anslag till FoU inom medicin och hälsovetenskap (blått) samt kostnaderna för hälso- och sjukvård (gult) i procent av BNP (2020)

(% av BNP)

De totala hälso- och sjukvårdskostnaderna inkluderar utgifter hos staten, kommuner, regioner samt regionsägda bolag, frivilliga sjukvårdsförsäkringar, hushållens ideella organisationer, företag och hushållens utgifter ur egen ficka. Löpande priser.

SCB (2022) *Hälsoräkenskaper, Totala hälso- och sjukvårdsutgifter efter hälso- och sjukvårdsändamål (HC) och finansiär (HF), år 2020*

SCB (2022) *Offentliga budgetanslag för FoU, mnkr efter socioekonomiska mål enligt NABS 2007, år 2020*

Konjunkturinstitutet (2022) *Prognosdatabasen, Försörjningsbalansen och BNP, år 2020. Data uthämtad 3 okt år 2022*

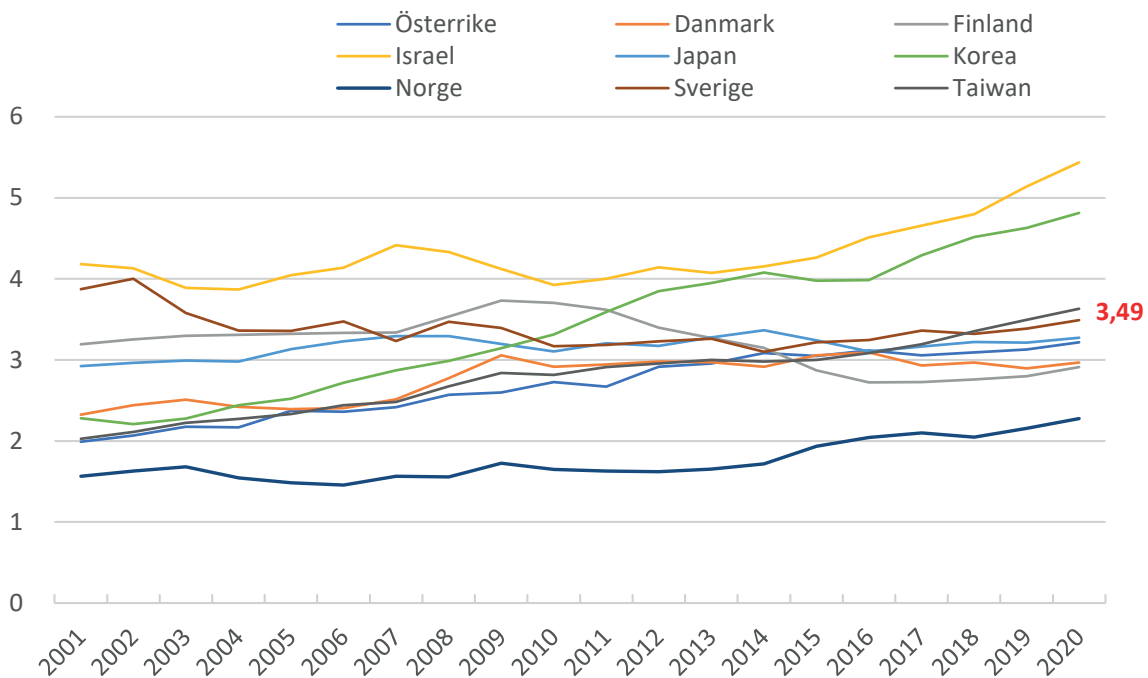
SCB (2021) *Forskning och utveckling i Sverige 2020 – preliminär statistik*

Investeringar i forskning och utveckling

3. Sverige har länge varit starkt inom forskning och utveckling med stora investeringar från företag, men trenden har under 2000-talet varit negativ. De totala investeringarna i forskning och utveckling minskade från 3,9 till 3,5 procent av BNP mellan år 2001 och år 2020. Investeringarna uppgick till cirka 176 miljarder kronor år 2020. Sverige har bland nio jämförbara länder halkat ned från plats 2 till plats 4 mellan år 2001 och år 2020. Enligt preliminär statistik från SCB beräknas investeringarna i Sverige minska från 3,5 till 3,4 procent av BNP under 2021.

Totala FoU-investeringar – internationell jämförelse

(% av BNP)

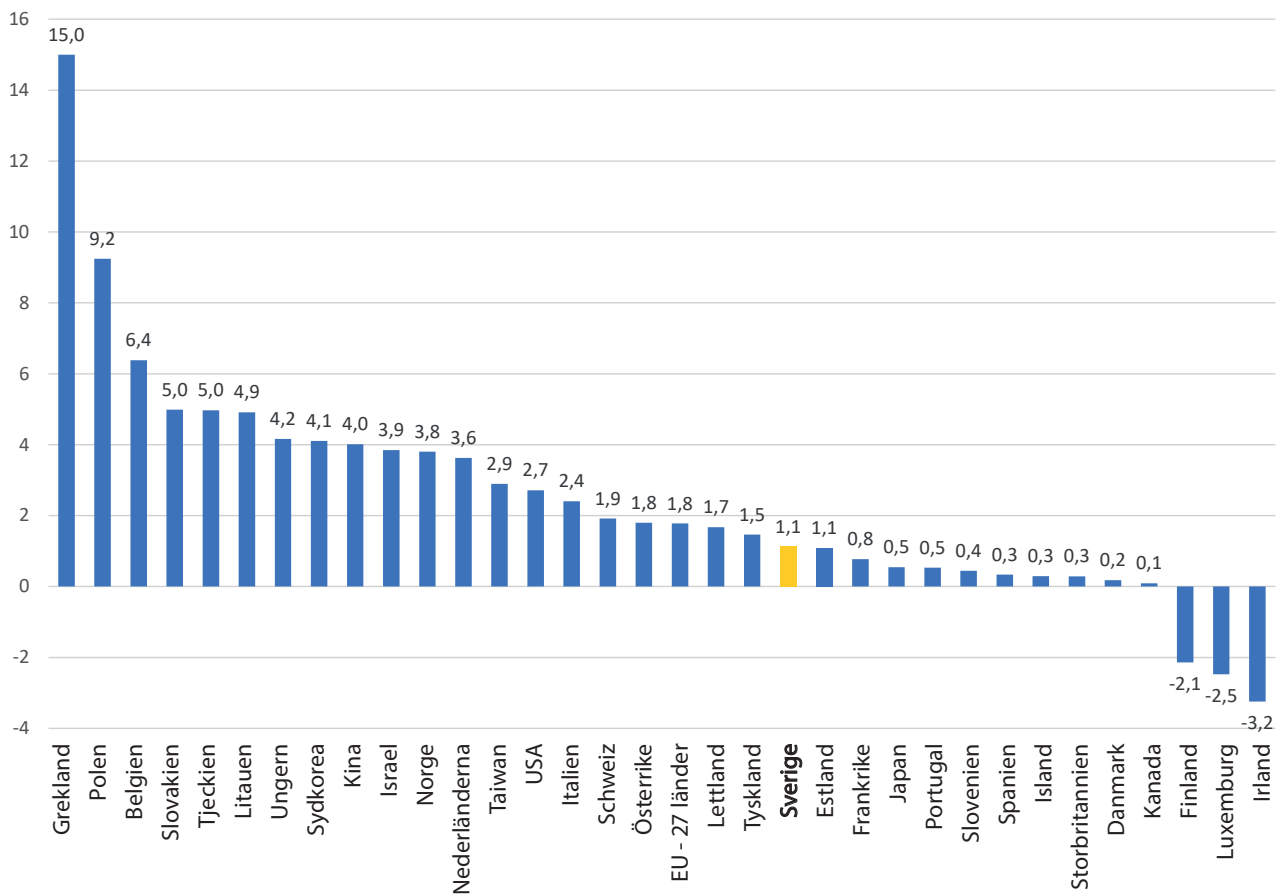
OECD (2022) Main Science and Technology Indicators, Gross domestic expenditure on R&D (GERD) as percentage of GDP

OECD (2022) Main Science and Technology Indicators, Gross domestic expenditure on R&D (GERD) in national currency

SCB (2022) Forskning och utveckling i Sverige 2021 – Preliminär statistik

4. Sverige har haft en svag tillväxt för de totala investeringarna i forskning och utveckling som andel av BNP mellan år 2010 och år 2020. Sverige ligger på plats 21 av 34 i en internationell jämförelse.

Genomsnittlig årlig tillväxt för total FoU som andel av BNP – internationell jämförelse
(% förändring)

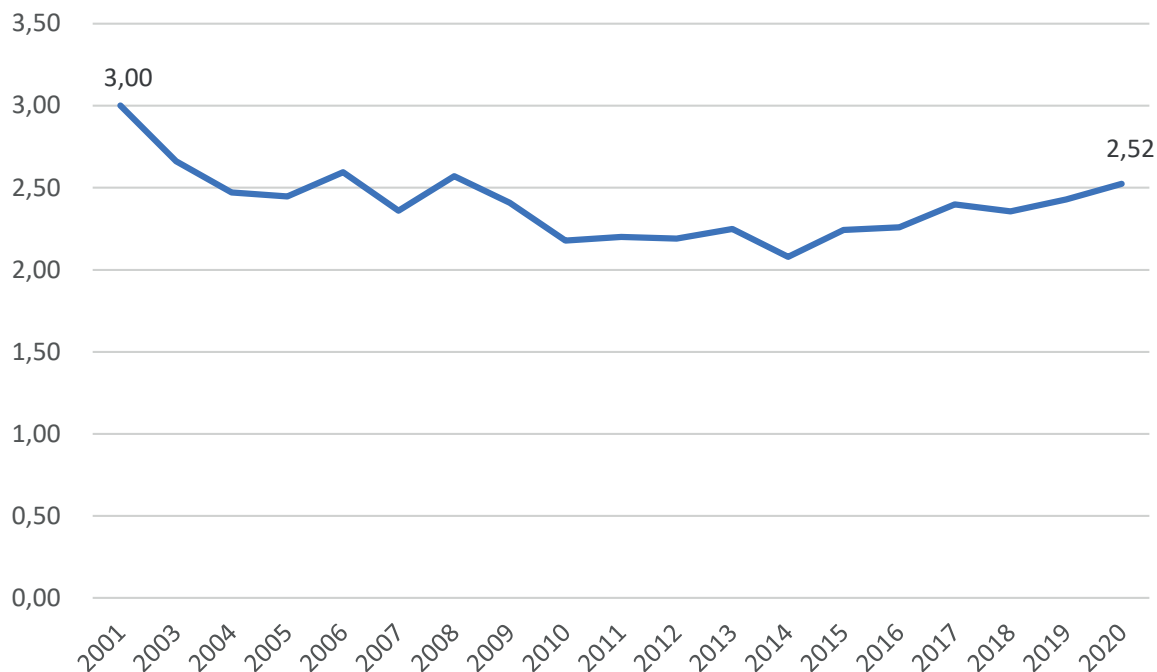
Den genomsnittliga tillväxttakten refererar till perioden 2010 – 2020 eller närmast tillgängliga data (Schweiz 2008 – 2019, Island 2011 – 2020, Storbritannien 2009 – 2019).

OECD (2022) *Main Science and Technology Indicators, Gross domestic expenditure on R&D (GERD) as percentage of GDP*

5. Företagens investeringar i forskning och utveckling i Sverige har minskat från 3,0 procent av BNP år 2001 till 2,52 procent år 2020. År 2020 låg investeringarna på cirka 127 miljarder kronor.

Företagens FoU-investeringar

(% av BNP)

Med investeringar avses företagens utgifter för forskning och utveckling som presenteras hos OECD.
Uppgifter saknas för år 2002.

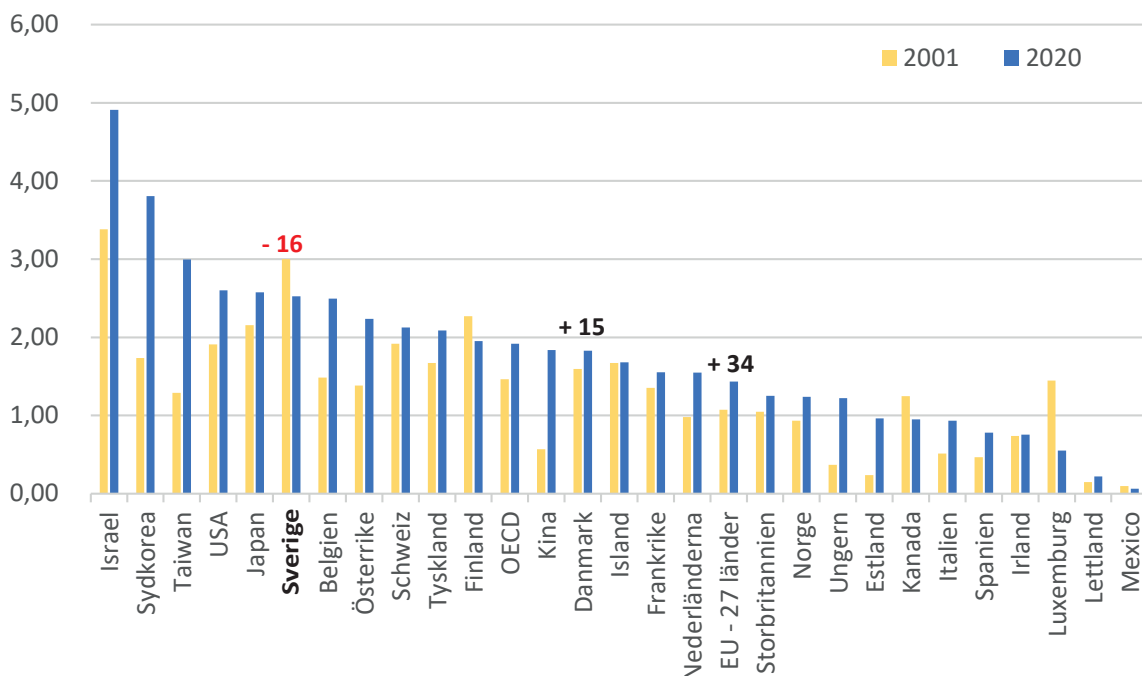
OECD (2022) *Business enterprise expenditure on R&D (BERD) as a percentage of GDP, år 2001 – 2020*

OECD (2022) *Business enterprise expenditure on R&D (BERD) in national currency, år 2020*

6. Företagens investeringar i forskning och utveckling som andel av BNP i Sverige minskade med 16 procent mellan år 2001 och år 2020, samtidigt som de ökade i många andra länder. I Danmark ökade företagens investeringar med 15 procent och inom hela EU ökade företagens investeringar med 34 procent under samma period.

Företagens FoU-investeringar – internationell jämförelse

(% av BNP)

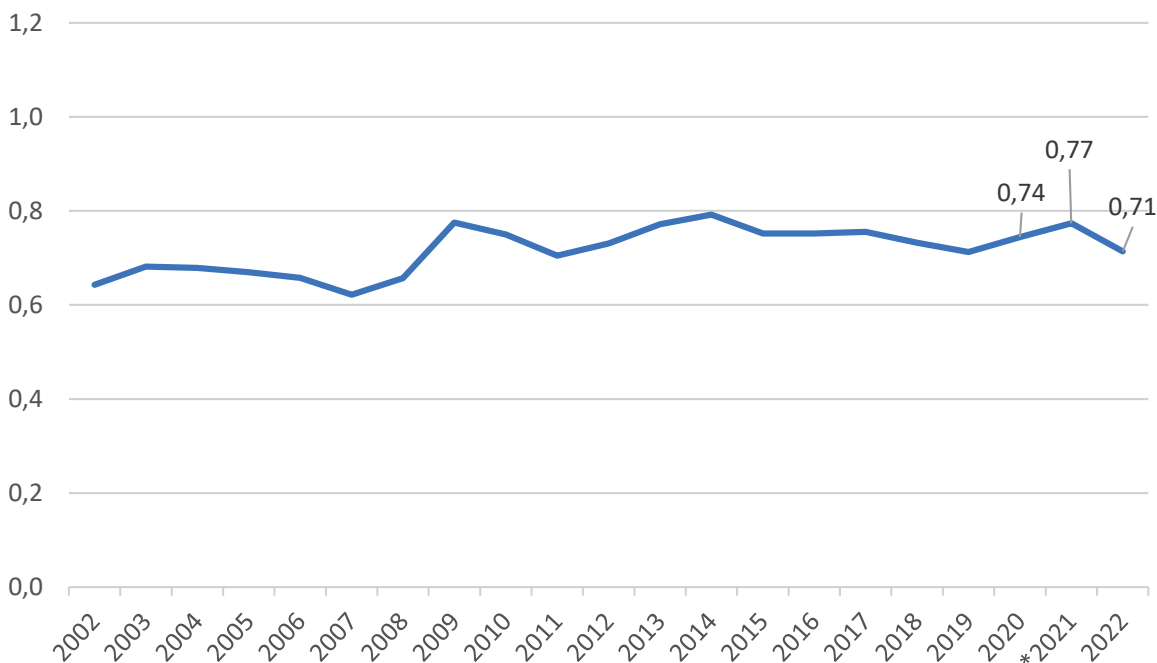
Angivna siffror visar skillnaden i procent mellan år 2001 och år 2020, eller närmast tillgängliga årtal.

*Schweiz: 2004 – 2019, Österrike: 2002 – 2020, Luxemburg: 2003 – 2020.

7. De statliga investeringarna i civil forskning och utveckling som andel av BNP ligger enligt prognosen för år 2022 på 0,71 procent av BNP. Investeringarna beräknas uppgå till cirka 42,5 miljarder år 2022, vilket är en ökning med 275 miljoner kronor jämfört med år 2021.

Statliga investeringar i civil FoU

(% av BNP)

Civil forskning och utveckling inkluderar inte medel till försvaret.

*År 2021 justerades prognosen efter vårandringsbudgeten, till skillnad från övriga års prognoser som utgår från höstbudgeten.

SCB (2021) *Forskning och utveckling i Sverige 2020 – preliminär statistik, år 2021*

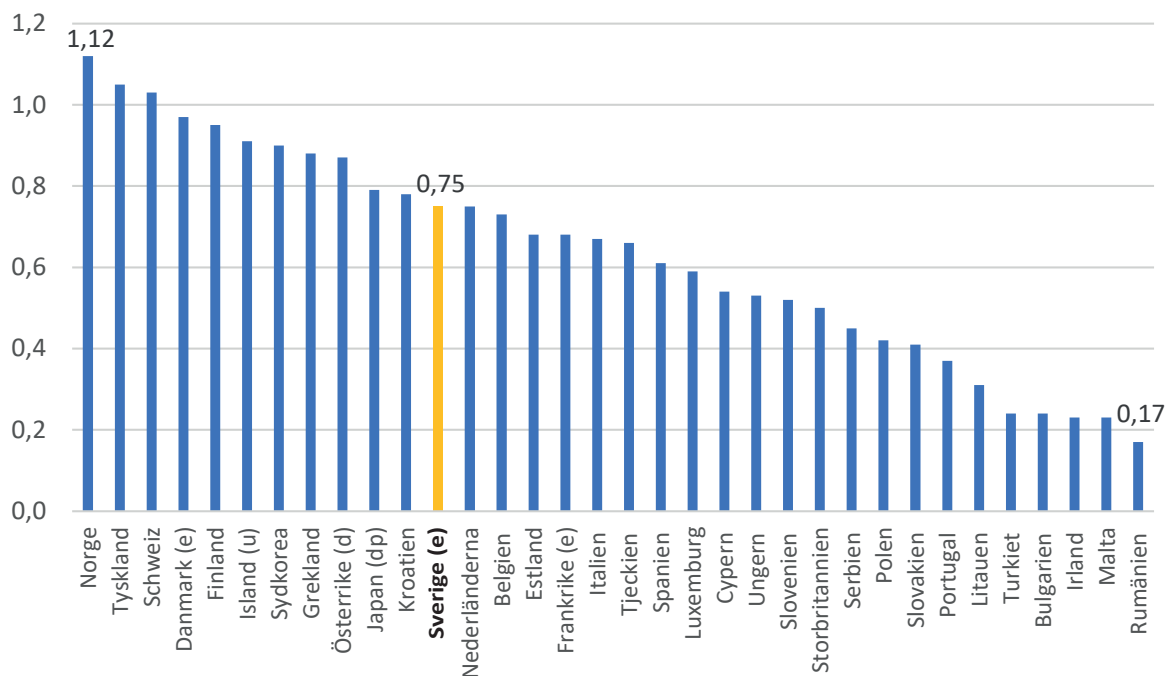
SCB (2022) *Statsbudgetanalysen, FoU-medel och FoU-andelar i statsbudgeten, år 2002–2022*

Konjunkturinstitutet (2022) *Prognosdatabasen- Försörjningsbalans och BNP, år 2002–2022. Data uthämtad 3 okt år 2022*

8. Sverige har på två år tappat 3 placeringar och låg på delad 12:e plats i en internationell jämförelse av 34 länder i statliga investeringar i civil forskning och utveckling som andel av BNP år 2020.

Statliga investeringar i civil FoU – internationell jämförelse

(% av BNP)

d = avvikande definition

e = uppskattat värde

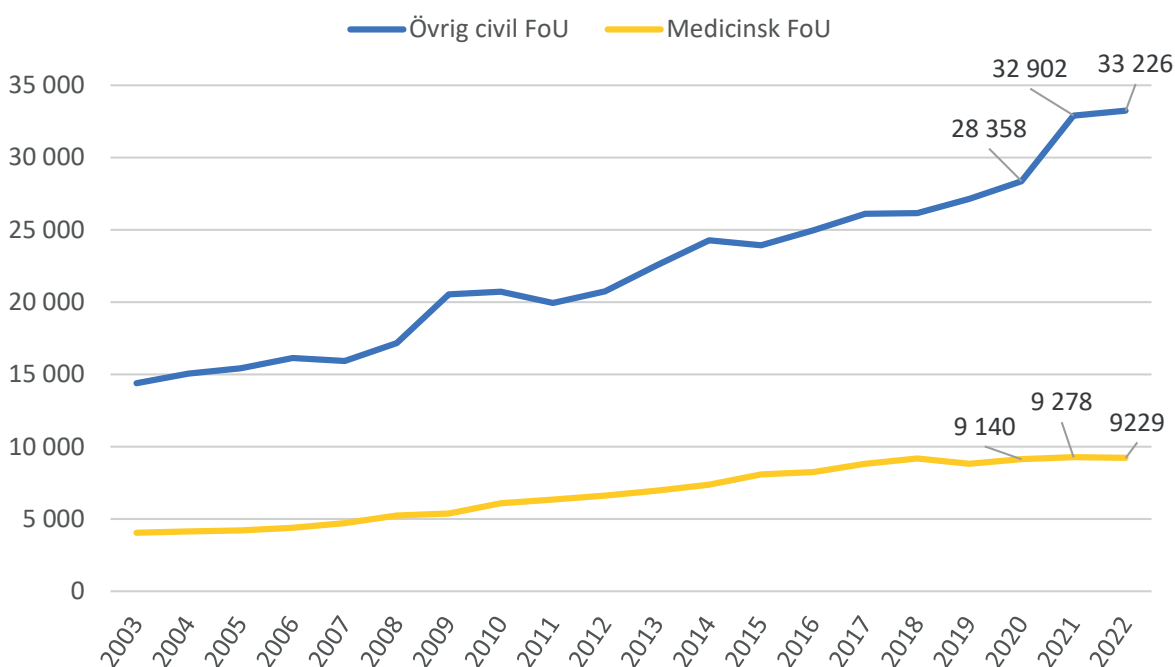
p = preliminär

u = låg tillförlitlighet

Angivna siffror avser år 2020 eller närmast tillgängliga år (Island: 2019; Sydkorea: 2019).

9. År 2022 beräknas de statliga anslagen för civil forskning och utveckling öka med 275 miljoner kronor jämfört med år 2021. Däremot beräknas anslagen till FoU inom medicin och hälsovetenskap minska med 49 miljoner kronor, vilket innebär en minskning med 0,53 procent. Anslagen till övrig civil FoU beräknas öka med 324 miljoner kronor, motsvarande 0,98 procent, från 2021.*

Statliga investeringar i FoU inom medicin och hälsovetenskap respektive övrig civil FoU
(miljoner kronor)

Övrig civil forskning och utveckling består av anslag exklusive FoU inom medicin och hälsovetenskap samt försvar.

*År 2021 justerades prognosen efter vårändringsbudgeten, till skillnad från tidigare års prognoser som utgår från höstbudgeten. Beloppet 9278 mnkr inkluderar den ökning på 298 mnkr som vårändringsbudgeten och extra ändringsbudgetar förde med sig.

SCB (2022) Statsbudgetanalysen, FoU-medel och FoU-andelar i statsbudgeten, år 2003 – 2022

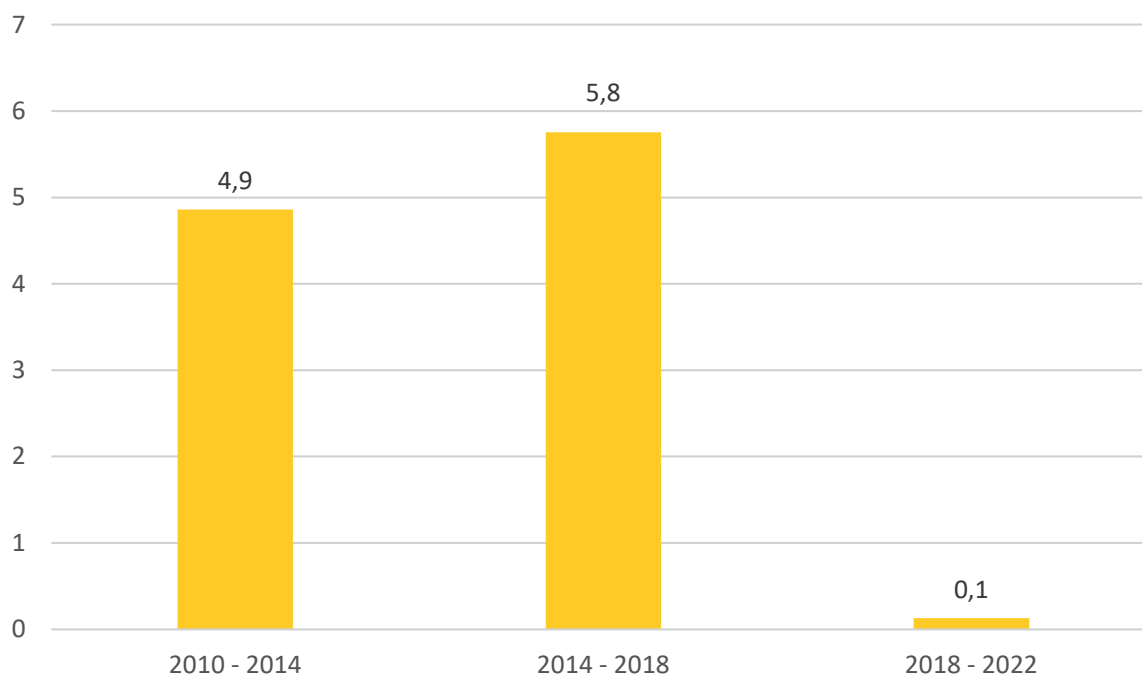
SCB (2022) Statsbudgetanalysen, Beräknade FoU-medel i statsbudgeten efter utgiftsområde och underindelning av ändamålet allmän vetenskaplig utveckling, år 2003 – 2014

SCB (2022) Statsbudgetanalysen, Offentliga budgetanslag för FoU efter utgiftsområde (särskild gruppering) och socioekonomiska mål, år 2015 – 2022

SCB (2021) Forskning och utveckling i Sverige 2020 – preliminär statistik

10. Den genomsnittliga årliga ökningen av statliga anslag till FoU inom medicin och hälsovetenskap sjönk med över 5 procent under den senaste mandatperioden.

Genomsnittlig årlig ökning av anslag till FoU inom medicin och hälsovetenskap de senaste tre mandatperioderna.
(procent)

Uträkningen baseras på SCB:s statistik över statliga anslag till forskning och utveckling inom medicin och hälsovetenskap. De procentuella förändringarna i anslagens absoluta belopp har beräknats för varje år i jämförelse med föregående år. De procentuella förändringarna har sammanfattats i ett medelvärde för respektive mandatperiod.

SCB (2022) Statsbudgetanalysen, Beräknade FoU-medel i statsbudgeten efter utgiftsområde och underindelning av ändamålet allmän vetenskaplig utveckling, år 2010 – 2014

SCB (2022) Statsbudgetanalysen, Offentliga budgetanslag för FoU efter utgiftsområde (särskild gruppering) och socioekonomiska mål, år 2015 – 2022

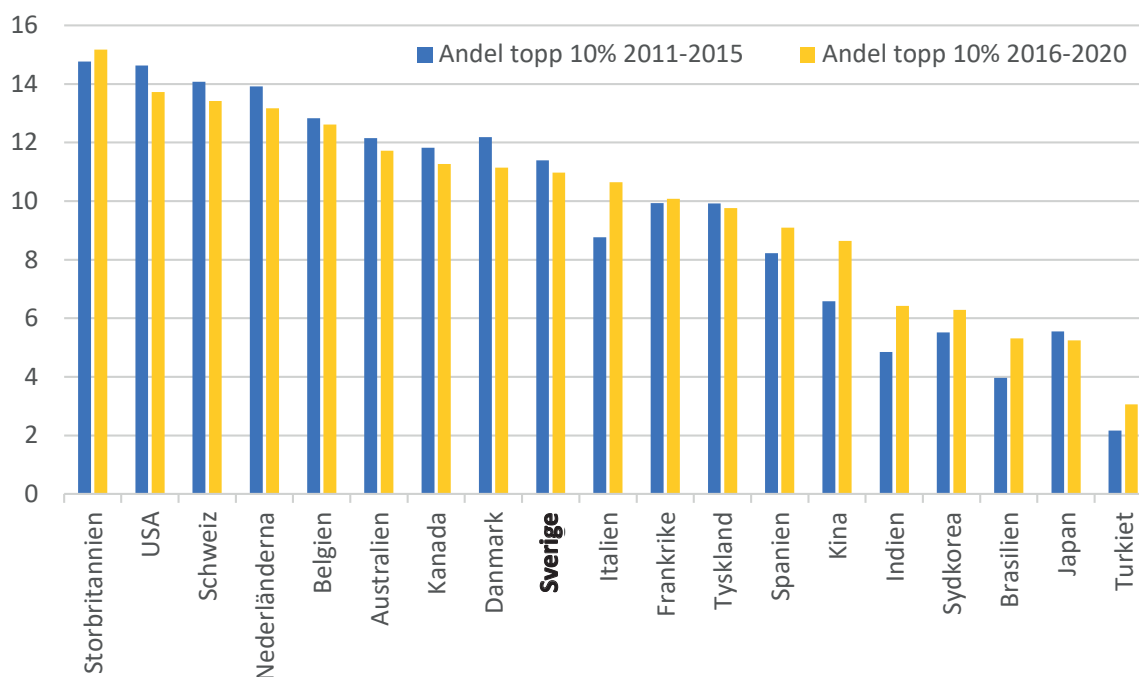
SCB (2021) Forskning och utveckling i Sverige 2020 – preliminär statistik

Vetenskaplig kvalitet

11. Bland de länder med flest vetenskapliga publikationer inom medicin och hälsa ligger Sverige på en niondeplats sett till vetenskaplig kvalitet, mätt som andelen högt citerade publikationer. Under tidsperioderna 2011–2015 och 2016–2020 låg Sveriges andelar högt citerade publikationer på cirka 11 procent, vilket är över världsgenomsnittet på 10 procent.

Vetenskaplig kvalitet inom medicin och hälsa – internationell jämförelse

(andelen (%) publikationer bland de 10 procent mest citerade)

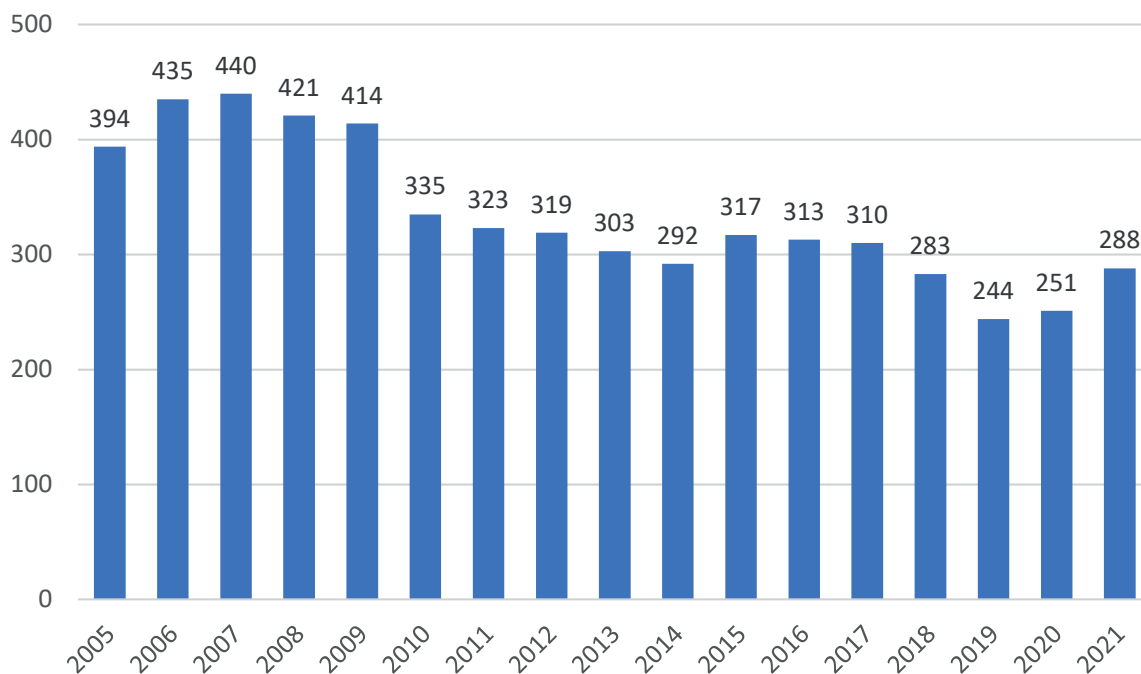

Andelen högt citerade vetenskapliga publikationer motsvarar hur stor andel av ett lands publikationer som återfinns bland de 10 procent mest citerade vetenskapliga publikationerna i världen. Antalet citeringar är räknade under ett treårsfönster, från det år artikeln publicerades och de två efterföljande åren.

Kliniska prövningar

12. Antalet inkomna ansökningar om kliniska läkemedelsprövningar till Läkemedelsverket har minskat med 35 procent mellan år 2007 och år 2021. År 2021 inkom 37 fler ansökningar än året innan, motsvarande en ökning med 15 procent mellan år 2020 och år 2021.

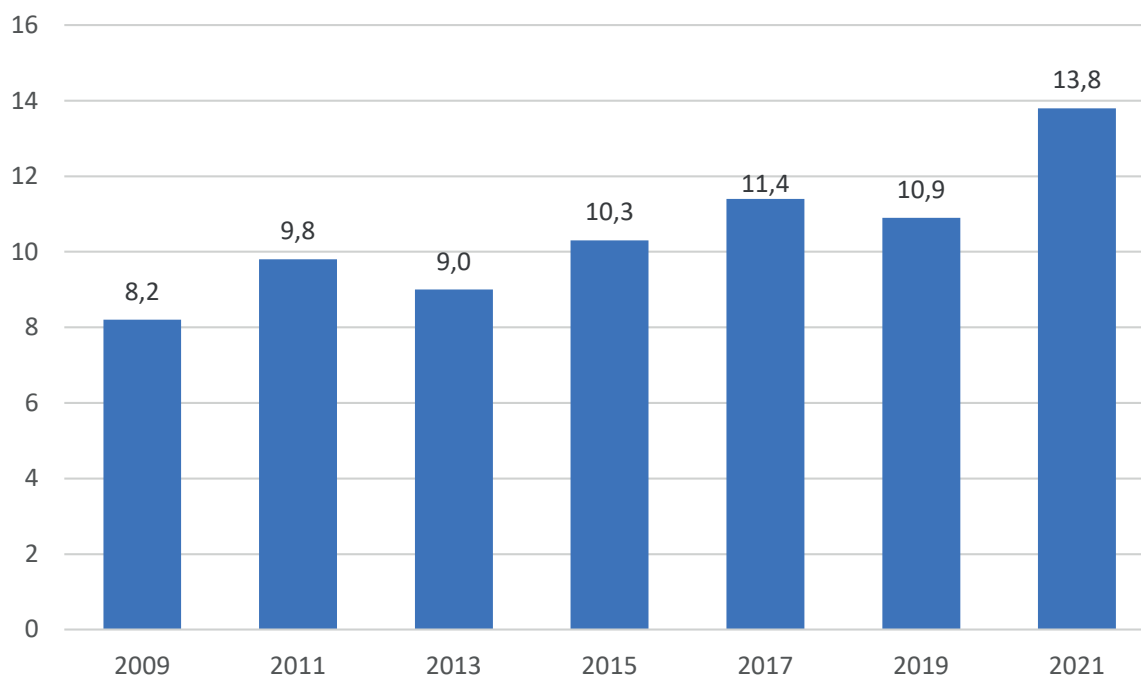
Antal ansökningar om kliniska läkemedelsprövningar
(antal)

Läkemedelsföretag

13. Läkemedelsföretagens investeringar i forskning och utveckling i Sverige har ökat under senare år och uppgick år 2021 till 13,8 miljarder kronor.

Läkemedelsföretagens FoU-investeringar
(miljarder kronor)

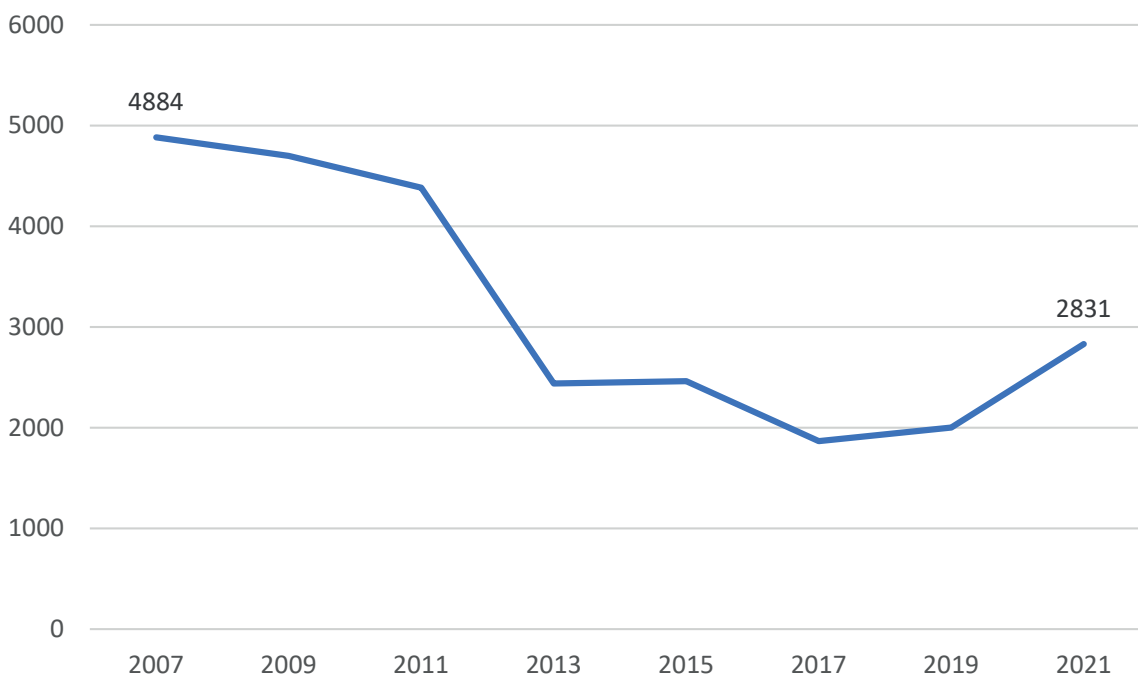

Med läkemedelsföretag avses här företag inom näringsgren 21, farmaceutiska basprodukter och läkemedel.

SCB (2022) Utgifter för egen FoU, löpande priser efter produktgrupp SPIN 2007, typ av utgift och vartannat år 2009–2021

14. Antalet årsarbeten som ägnas åt egen forskning och utveckling i läkemedelsföretag i Sverige minskade med 62 procent mellan år 2007 och 2017. Under senare år har det skett en ökning, från 1 866 årsarbeten år 2017 till 2 831 årsarbeten år 2021.

Antal årsarbeten
(antal)

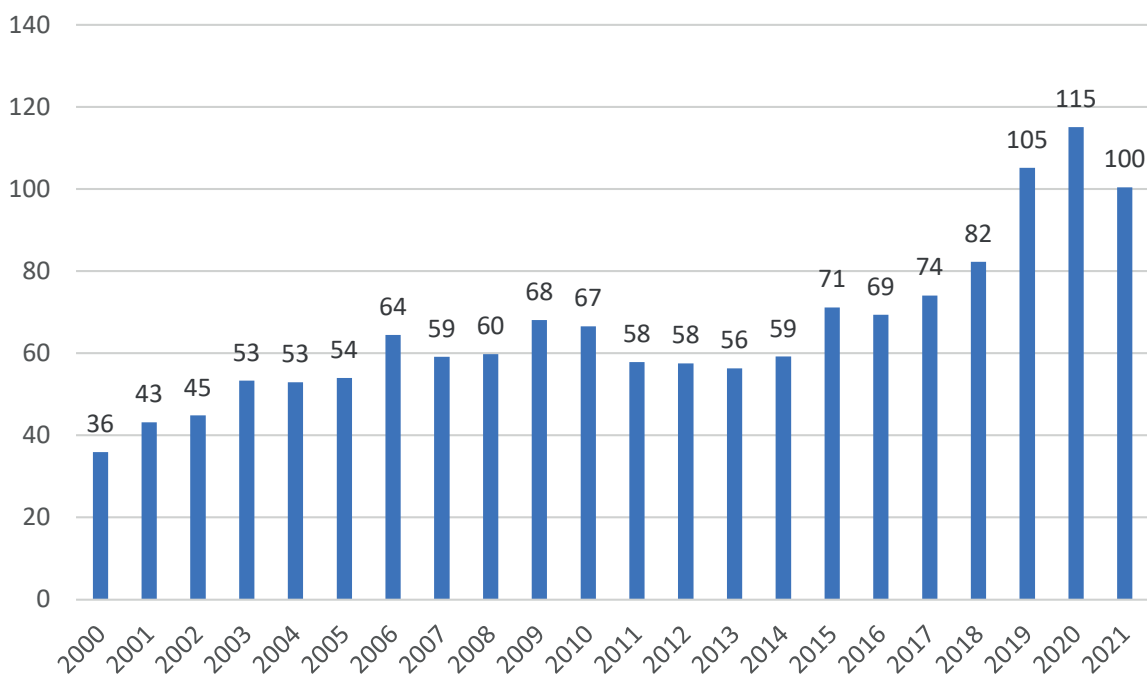
Företagens årsverken för egen FoU efter näringsgren, vartannat år, 2007–2021. Med "årsarbete" avses här årsverke. Ett årsverke är det arbete en heltidsanställd person utför under ett år. Med "läkemedelsföretag" avses här företag inom näringsgren 21, Farmaceutiska basprodukter och läkemedel. Intern FoU-personal avser anställda hos företag som bedriver FoU. Personal som hyrts in från annan part (t.ex. konsulter) ingår ej.

SCB (2022) Intern FoU-personal i företagssektorn efter näringsgren SNI2007, kön och yrke, vartannat år 2007–2021

15. Sveriges export av läkemedel har mellan åren 2000 och 2021 ökat i värdet med cirka 180 procent och uppgick år 2021 till 100 miljarder kronor - det utgör därmed den näst största varuexportgruppen i Sverige. Under januari-juli år 2022 uppgick exporten av läkemedel från svenska produktionsanläggningar till nästan 70 miljarder kronor, cirka 20 miljarder mer än under samma period 2021.

Sveriges läkemedelsexport

(miljarder kronor)

Läkemedel avser varugrupp 54, medicinska och farmaceutiska produkter.

SCB (2022) Varuexport. Bortfallsjusterat, tkr efter varugrupp SITC, år 2000–2021

SCB (2022) Ökade priser drar fortsatt upp värdet för varuhandeln. Statistiknyhet från SCB 2022-08-29

FORSKA SVERIGE

FÖR HÄLSA OCH VÄLSTÅND

Forska!Sverige - en oberoende stiftelse som verkar för att förbättra villkoren för medicinsk forskning och dess tillämpning.

www.forskasverige.se

LinkedIn: Forska!Sverige

Twitter: @forskasverige